

POSTANOWIENIE

19 kwietnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Zawistowski

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 19 kwietnia 2024 r. w Warszawie
zażalenia Gminy Miasta R.

na wyrok Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie

z 13 kwietnia 2023 r., I ACa 744/22,

w sprawie z powództwa M.K., D.K. i P.K.

przeciwko Gminie Miasta R.

o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli,

uchyla zaskarżony wyrok.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Rzeszowie wyrokiem z dnia 22 września 2022 r. oddalił powództwo powództwo o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli wniesione przez powodów M.K., D.K. i P.K. Od tego wyroku powodowie wnieśli apelację.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie wyrokiem z dnia 13 kwietnia 2023 r. uchylił zaskarżony wyrok Sądu pierwszej instancji i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania. Podstawą wydania orzeczenia kasatoryjnego przez Sąd drugiej instancji było stwierdzenie, że Sąd Okręgowy pominął w ustaleniach faktycznych okoliczności powoływane przez powodów, którzy podnosili, iż zarzut przedawnienia stanowi nadużycie prawa. Zastosowanie art. 5 k.c. nie było z tego względu przedmiotem oceny Sądu pierwszej instancji, co uzasadniało uchylenie zaskarżonego wyroku na podstawie art. 386 § 4 k.p.c.

W zażaleniu pozwany zarzucił naruszenie art. 386 § 4 k.p.c. i wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W judykaturze utrwalone jest stanowisko, że w postępowaniu przed Sądem Najwyższym, toczącym się na skutek zażalenia na orzeczenie kasatoryjne sądu drugiej instancji, kognicja Sądu Najwyższego ogranicza się do zbadania czy zostały naruszone przepisy postępowania określające podstawy uchylenia przez sąd drugiej instancji zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania. Sąd Apelacyjny jako przesłankę uchylenia wyroku Sądu pierwszej instancji wskazał art. 386 § 4 k.p.c.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowany jest pogląd, że do nierozpoznania istoty sprawy dochodzi wówczas, gdy sąd rozstrzygnął nie o tym, co było przedmiotem sprawy, zaniechał w ogóle zbadania materialnej podstawy żądania, pominął całkowicie merytoryczne zarzuty zgłoszone przez stronę, rozstrzygnął o żądaniu powoda na innej podstawie faktycznej niż zgłoszona w pozwie, nie rozważył zarzutów pozwanego dotyczących kwestii faktycznych lub prawnych rzutujących na zasadność roszczenia powoda. Uwzględniając sposób

rozstrzygnięcia sprawy przez Sąd Okręgowy brak jest podstaw do uznania, że istota sprawy nie została rozpoznana.

Uzasadnienie wyroku Sądu pierwszej instancji wskazuje, że w sprawie przeprowadzono postępowanie dowodowe, dokonano ustaleń faktycznych i dokonano oceny zasadności żądania pozwu, a podstawą oddalenia powództwa było uwzględnienie zarzutu przedawnienia. Nie można zatem przyjąć, że Sąd Okręgowy nie zbadał materialnej podstawy żądania pozwu. Przyjęty w kodeksie postępowania cywilnego model apelacji pełnej zakłada, że sąd drugiej instancji rozpoznając sprawę w granicach zaskarżenia dokonuje własnych ustaleń faktycznych, opierając się na materiale zebranym w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji i prowadząc w razie potrzeby własne postępowanie dowodowe oraz stosuje właściwe przepisy prawa materialnego. Postępowanie apelacyjne co do zasady powinno więc zakończyć się wydaniem merytorycznego orzeczenia rozstrzygającego definitywnie spór między stronami.

Argumentacja przedstawiona przez Sąd Apelacyjny wskazuje, że konieczne jest uzupełnienie postępowania dowodowego w zakresie okoliczności powoływanych przez powodów dla wykazania, że podniesienie przez pozwanego zarzutu przedawnienia stanowi nadużycie prawa, co umożliwia rozważenie zastosowania art. 5 k.c. Nie uzasadniało to stwierdzenia, że Sąd Okręgowy nie rozpoznał istoty sprawy, skoro potrzeba uzupełnienia postępowania dowodowego nie stanowi przyczyny wydania orzeczenia kasatoryjnego, a przeprowadzenie takiego postępowania jest wystarczające dla rozstrzygnięcia w postępowaniu apelacyjnym o zasadności oceny prawnej, której dokonał Sąd pierwszej instancji.

Z tych względów zaskarżony wyrok podlegał uchyleniu na podstawie art. 394¹ § 3 w zw. z art. 398¹⁵ § 1 k.p.c.

[a!]

sp